

**ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՍՏԱՆԴԱՐՏԱՑՄԱՆ, ՉԱՓԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՍԵՐՏԻՖԻԿԱՑՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ
(ՀԱՅՊԵՏՍՏԱՆԴԱՐՏ) ՀՐԱՄԱՆԸ ՀՀ-ՈՒՄ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ԹՈՒՅԼԱՏՐՎՈՂ ՀՍԿԻՉ-ԴՐԱՄԱՐԿԿԱՅԻՆ
ՄԵԶԵՆԱՆԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՐՏԱԴԻՐ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԻ ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ ՄԱՍԻՆ**

Գլխավոր տեղեկություն	
Համար	N 25/14
Տիպ	Հրաման
Ակտի տիպ	Հիմնական ակտ (06.09.1998-11.06.2016)
Կարգավիճակ	Չի գործում
Սկզբնաղբյուր	ՀՀԳՏ 1998.09.01/11(17)
Ընդունող մարմին	Կառավարության առընթեր ստանդարտացման, չափագիտության և սերտիֆիկացման վարչություն
Ընդունման ամսաթիվ	15.07.1998
Ստորագրող մարմին	Կառավարության առընթեր ստանդարտացման, չափագիտության և սերտիֆիկացման վարչության պետ
Ստորագրման ամսաթիվ	15.07.1998
Ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվ	06.09.1998
Ուժը կորցնելու ամսաթիվ	11.06.2016

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՍՏԱՆԴԱՐՏԱՑՄԱՆ, ԶՈՓԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՍԵՐՏԻՖԻԿԱՑՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ (ՀԱՅՊԵՏՍԱՆԴԱՐՏ)

Հ Ր Ա Մ Ա Ն

15.07.1998 թ.
ք. Երևան

N 25/14

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՀԱՍԱՐ ԹՈՒՅԼԱՏՐՎՈՂ ՀՍԿԻԶ-ԴՐԱՄԱՐԿՂԱՅԻՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅՑՑՎՈՂ ՊԱՐՏԱԴԻՐ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԻ ՀԱՍՏԱՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ի կատարումն ՀՀ կառավարության 1998 թ. մայիսի 15-ի Հայաստանի Հանրապետությունում հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների ներդրման մի շարք միջոցառումների մասին N 298 որոշման 4-րդ կետի՝

Հրամայում եմ.

1. Հաստատել Հայաստանի Հանրապետությունում կիրառման համար թույլատրվող հսկիչ-դրամարկղային մեքենաներին ներկայացվող պարտադիր տեխնիկական պահանջները:
2. Հաստատված տեխնիկական պահանջները ներկայացնել համաձայնեցման՝ ՀՀ արդյունաբերության և առևտրի, ՀՀ ֆինանսների և ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարություններ, ՀՀ կենտրոնական բանկ և ՀՀ հարկային տեսչություն:

Վարչության պետ

Դ. Մեհրաբյան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՀԱՍԱՐ ԹՈՒՅԼԱՏՐՎՈՂ ՀՍԿԻԶ-ԴՐԱՄԱՐԿՂԱՅԻՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅՑՑՎՈՂ ՊԱՐՏԱԴԻՐ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ

Հաստատում եմ
ՀՀ կառավարությանն առընթեր
ստանդարտացման, չափագիտության
և սերտիֆիկացման վարչության պետ՝
Դ. Մեհրաբյան
15 հուլիսի 1998 թ.

Համաձայն եմ՝
ՀՀ արդյունաբերության և առևտրի
նախարար՝ Գ. Նանագուլյան
15 հուլիսի 1998 թ.

Համաձայն եմ՝
ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի
նախարար՝ Է. Սանդոյան
15 հուլիսի 1998 թ.

Համաձայն եմ՝
ՀՀ կենտրոնական բանկի
նախագահ՝ Տ. Սարգսյան
15 հուլիսի 1998 թ.

Համաձայն եմ՝
ՀՀ հարկային տեսչության
պետ՝ Ա. Թումանյան
15 հուլիսի 1998 թ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՀԱՍԱՐ ԹՈՒՅԼԱՏՐՎՈՂ ՀՍԿԻԶ-ԴՐԱՄԱՐԿՂԱՅԻՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅՑՑՎՈՂ ՊԱՐՏԱԴԻՐ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ

Ն Ա Խ Ա Բ Ա Ն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՀԱՍԱՐ ԹՈՒՅԼԱՏՐՎՈՂ ՀՍԿԻԶ-ԴՐԱՄԱՐԿՂԱՅԻՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅՑՑՎՈՂ ՊԱՐՏԱԴԻՐ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԻ ՆՊՏԱԿԸ

1. Սույն պարտադիր տեխնիկական պահանջները հաստատվել են համաձայն ՀՀ կառավարության 1998 թ. մայիսի 15-ի «Հայաստանի Հանրապետությունում հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների ներդրման մի շարք միջոցառումների մասին» N 298 որոշման 4-րդ կետի:
2. Փաստաթղթի նպատակն է, սահմանել այն պարտադիր տեխնիկական պահանջները, որոնք բավարարման դեպքում միայն էլեկտրոնային հսկիչ-դրամարկղային մեքենաները (այսուհետև՝ ՀԴՄ) կարող են թույլատրվել կիրառման Հայաստանի Հանրապետությունում՝ առևտրի և սպասարկումների ոլորտներում:
3. Փաստաթուղթը կարող է ենթարկվել հետագա փոփոխությունների՝ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Բ Ա Ժ Ի Ն 1

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԻ ԿԻՐԱՌՎՈՂ ՀՍԿԻԶ-ԴՐԱՄԱՐԿՂԱՅԻՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ ԴՍԱՎԱՐԳՈՒՄԸ

ՀԴՄ-ը նախատեսված են առևտրի և սպասարկումների ոլորտներում գնորդների, սպառողների, հաճախորդների (այսուհետև՝ սպառող) հետ կատարվող դրամահաշվարկային գործարքների իրականացման մակարդակի բարձրացման, այդ աշխատանքների ավտոմատացման, ինչպես նաև հարկային և ֆինանսական ծառայությունների համար անհրաժեշտ հաշվարկների կատարման և տեղեկատվության տրամադրման համար:

- Ըստ կիրառման ոլորտների, ՀԴՄ-ը դասակարգվում են.
 1. Հսկիչ-դրամարկղային մեքենաներ՝ առևտրի ոլորտի համար
 2. Հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների սպասարկումների ոլորտի համար
 3. Հսկիչ-դրամարկղային մեքենաներ՝ նավթամթերքների վաճառքի համար
 4. Հսկիչ-դրամարկղային մեքենաներ՝ հյուրանոցների և հանրային սննդի ձեռնարկությունների համար:
- Ըստ գործառնության հնարավորությունների, ՀԴՄ-ը բաժանվում են 3 խմբի.
 1. Ինքնավար ՀԴՄ, որոնք աշխատում են ինքնուրույն, առանց լրացուցիչ սարքավորումների օգնության, ընդ որում՝ որոշ ինքնավար ՀԴՄ-ի գործառնության հնարավորություններն ընդլայնելու համար դրանց կարող են միացվել լրացուցիչ սարքավորումներ:
 2. Պասիվ համակարգչային ՀԴՄ, որոնք համակարգչադրամարկղային համակարգերի կազմում աշխատում են ինքնուրույն, ընդ որում՝ ղեկավարումը կատարվում է համակարգչային համակարգի կողմից: Առանց համակարգչային համակարգի պասիվ ՀԴՄ-ը աշխատում են ինքնավար ռեժիմում:
 3. Ակտիվ համակարգչային ՀԴՄ, որոնք աշխատում են համակարգչադրամարկղային համակարգերի կազմում և, ընդ որում, ղեկավարում են ամբողջ համակարգի աշխատանքը:
 - Ըստ կառուցվածքային մոտեցման և աշխատանքային պայմանների ՀԴՄ-ը դասակարգվում են.
 1. Տեղակայված ՀԴՄ, որոնք աշխատանքի համար անհրաժեշտ է հատկացնել առանձնացված աշխատանքային տեղ:
 2. Դյուրակիր ՀԴՄ, որոնք բնութագրվում են ոչ մեծ ծավալաչափերով: Սովորաբար դյուրակիր ՀԴՄ-ը աշխատում են ինքնավար ռեժիմում:

ՀԱՏ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՈԼՈՐՏՆԵՐԻ ՀՍԿԻԶ-ԴՐԱՄԱՐԿՂԱՅԻՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻՆ ԼԵՐԿԱՑԱՑԿՈՂ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՐՏԱԴԻՐ ՏԵՆԻԿԱԿԱՆ ԴԱՀԱՆՁՆԵՐԸ

Աղյուսակ 1

ՏԵՆԻԿԱԿԱՆ ԴԱՀԱՆՁՆԵՐԸ		Ոլորտները			
		Առևտուր	Սպասարկումներ	Նավթամթերքի վաճառք	Հյուրանոցներ և հանրային սննդի ձեռնարկություններ
1.	Շրագրային նշանաբառ (ոչ պակաս 4 կարգից) կամ թվային բանալիներ (ոչ պակաս 99 տարբերակից), որոնք մտնում են ՀԴՄ-ի մատակարարվող լրակազմի մեջ (բանալիների քանակը որոշվում է ըստ կոնկրետ մոդելի)	+	+	+	+
2.	Չեկային ժապավեն և հսկիչ ժապավեն, որոնք ձևակերպվում են միասնական աշխատանքային ցիկլում՝ ՀԴՄ-ի կողմից գնումը գրանցելու ժամանակ	+		+	
3.	Չեկային ժապավեն և (կամ) վճարային փաստաթուղթ		+		
4.	Չեկային ժապավեն և (կամ) տակադիր փաստաթուղթ				+
5.	Հսկիչ ժապավեն (հսկիչ ժապավենի վրա տպվող գործառնական օրագիր, գործառնական մատյան), որը ձևակերպվում է միասնական աշխատանքային ցիկլում՝ ՀԴՄ-ում սպասարկման գրանցման դեպքում		+		
6.	Հսկիչ ժապավեն, որը ձևակերպվում է չեկի կամ տակադիր փաստաթղթի հետ միասնական ցիկլում՝ ՀԴՄ-ում սպասարկման գրանցման դեպքում				+
7.	Ֆինկալային հիշողություն (տես՝ բաժին 4)	+	+	+	+
8.	ՀԴՄ-ի աշխատանքի կասեցում չեկային ժապավենի և (կամ) վճարային փաստաթղթի բացակայության դեպքում (դրանց ձևակերպումը նախատեսող ռեժիմներում)		+		
9.	ՀԴՄ-ի աշխատանքի կասեցում չեկային ժապավենի բացակայության դեպքում	+		+	+
10.	ՀԴՄ-ի աշխատանքի կասեցում հսկիչ ժապավենի բացակայության դեպքում	+	+	+	+
11.	ՀԴՄ-ի աշխատանքի կասեցում գանձապահի (մատուցողի և այլն) կողմից գործառնությունները ոչ ճիշտ կատարելու դեպքում	+	+	+	+
12.	ՀԴՄ-ի աշխատանքի կասեցում ՀԴՄ-ի մեջ վթարային իրավիճակներ առաջանալու դեպքում, որոնք հանգեցնում են տպվող փաստաթղթի փչացմանը: Թույլատրվում է այդպիսի կասեցման բացակայությունը ՀԴՄ-ի մեջ ստոռնիզավորման (կատարված գործառնությունների չեղյալ համարման) ռեժիմի առկայության դեպքում	+	+	+	+
13.	ՀԴՄ-ի աշխատանքի կասեցում գերցման, անսարքության, ֆինկալային հիշողության անջատման, ինչպես նաև ֆինկալային հիշողության չթույլատրված մուտքի դեպքում՝ ՀԴՄ-ի ֆինկալային ռեժիմում աշխատանքի ժամանակ	+	+	+	+
14.	Հսկիչ հաշվիչների (գործառնական գրանցիչների) կարգայնությունը, հանված ցուցմունքների քանակությունը, մարումների քանակությունը, ոչ պակաս	4	4	4	4
15.	Վառելիքայցակայանի (ՎԼԿ), յուղայցակայանի (ՅԼԿ) հանրագումարի բերող հաշվիչների կարգայնությունը, ոչ պակաս 6-ից			+	
16.	Դրամական և գործառնական գրանցիչների տեղեկատվության, ինչպես նաև ծառայողական տեղեկատվության պահպանվածությունը էներգամետրի հիշողության մեջ ցանցային սնուցման անջատման դեպքում, ոչ պակաս (ժամ)	720	720	720	720
17.	Գործողությունների կատարում ներսարքված հաշվարկիչի կողմից՝ գումարում, հանում, բազմապատկում (ներսարքված հաշվարկիչի առկայության դեպքում)	+	+	+	+
18.	Գանձապահի (մատուցողի) ցուցասարք	+	+	+	+
19.	Սպառողի ցուցասարք	+ ²	*	+ ³	*
20.	Աշխատանքի հիմնական ռեժիմների ծրագրավորում	+	+	+	+
21.	Ավտոմատ թեստավորման առկայություն	+	+	+	+
22.	Տպման արագություն (միջին երկարության տողեր վրկ-ում), ոչ պակաս	1,5	3	2	2
23.	ՀԴՄ-ի աշխատանքային ջերմաստիճանի ընդգրկույթ (բացի դյուրակիրներից) (°C)	0...+40	0...+40	0...+40	0...+40
24.	Դյուրակիր ՀԴՄ-ի աշխատանքային ջերմաստիճանի ընդգրկույթ (°C)	-10...+40	-10...+40	-10...+40	-10...+40
25.	Մթնոլորտի հարաբերական խոնավություն +25°C դեպքում (բացի դյուրակիրներից) (%)	95	95	95	95
26.	Մթնոլորտի հարաբերական խոնավություն +25°C դեպքում դյուրակիր ՀԴՄ-ի համար (%)	98	98	98	98
27.	Անվթար աշխատանքի միջին չափ, ոչ պակաս (միջին երկարության տպատող)	1,5x10 ⁶	1,5x10 ⁶	1,5x10 ⁶	1,5x10 ⁶
28.	Տեղեկատվության հավաստիության միջին աշխատաչափը, ոչ պակաս (կիշ)	2,0x10 ⁶	2,0x10 ⁶	2,0x10 ⁶	2,0x10 ⁶
29.	Ստեղնաշարի վրայի նիշերը, տպման և ցուցանման համար արտածվող տեղեկատվությունը ներմուծվող և թույլատրագրերով արտադրվող ՀԴՄ-ում պետք է լինեն հայերեն	+	+	+	+
30.	ՀԴՄ-ի էլեկտրասնուցումը պետք է կատարվի միաֆազ փոփոխական հոսանքից՝ 220V պյուն 10 %, մինուս 15 %, 50Հց ± 2 % հաճախականությամբ	+	+	+	+
31.	ՀԴՄ-ի կառուցվածքը պետք է ապահովի շահագործողի էլեկտրասնվտանգությունը՝ էլեկտրասնման համակարգի անսարքության դեպքում	+	+	+	+
32.	Դյուրակիր ՀԴՄ-ի համար պարտադիր է ներդրված էլեկտրամարտկոցների առկայությունը՝ առանց վերալիցքավորման մինչև 16-ժամյա անխափան աշխատանքի ապահովման համար	+	+	+	+
33.	Դյուրակիր ՀԴՄ-ը պետք է ունենան ավտոմեքենայի էլեկտրասնման համակարգից օգտվելու հնարավորություն (12 և/կամ/ 24V)	+	+	+	+
34.	Աշխատունակության պահպանում էլեկտրացանցի վթարային	+	+	+	+

անջատումներից հետո					
35.	Երաշխիքային շահագործման ժամկետը, ոչ պակաս (ամիս)	18	18	18	18
36.	Շահագործման ընդհանուր ժամկետը, ոչ պակաս (տարի)	12	12	12	12
37.	Շահագործման փաստաթղթերը պետք է լինեն հայերեն	+	+	+	+
38.	ՀԴՄ-ը պետք է ունենան մականշվածք, որը պարունակում է. <ul style="list-style-type: none"> ● ՀԴՄ-ի անվանումը ● գործարանային համարը ● թողարկման թվականը ● ՀԴՄ-ն արտադրող ֆիրմայի նշանը Մականշվածքի դրոշմման եղանակը պետք է ապահովի դրա պահպանվածությունը ՀԴՄ-ի ծառայության ամբողջ ժամկետի ընթացքում	+	+	+	+
39.	Սպառողի շարժական ցուցասարքը՝ օրվա ցանկացած ժամին և արևային ցանկացած լուսավորության դեպքում ընթերցելու հնարավորությամբ (ՀԴՄ-ի կիրառողի պահանջով)			+	

Ցանկություն:

1. *այնպես կան նշաններ.
 - «+» - պարտադիր պարամետր
 - «*» - պարամետր ըստ սպառողի պահանջի:
2. *յուրակիր ՀԴՄ-ի համար պահանջը պարտադիր չէ:
3. 39 կետի շարժական ցուցասարքի բացակայության դեպքում:

Բ Ա Ժ Ի 3

ԸՍՏ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՈԼՈՐՏՆԵՐԻ ԵՎ ԽՄԲԵՐԻ ՀՍԿԻԶ-ԴՐԱՄԱՐԿՂԱՅԻՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ԴԱՐՏԱԴԻՐ ՏԵՆԻԿԱԿԱՆ ԴԱՀԱՆՁՆԵՐԸ

Աղյուսակ 2

ԴԱՐՏՄԵՏՐԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ		ՆՈՐՄԱՆԵՐ ՀԴՄ-Ի ՀԱՄԱՐ ԸՍՏ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՈԼՈՐՏՆԵՐԻ ԵՎ ԽՄԲԵՐԻ											
		Առևտուր			Սպասարկումներ			Նավթամթերքի վաճառք			Հյուրանոցներ և հանրային սննդի ձեռնարկություններ		
		1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
1.	Պատյան, որը հագեցված է դրա չհսկվող հանումը բացառող սարքով և կապարակնքված արտադրող ձեռնարկության կամ ՀԴՄ-ի տեխնիկական սպասարկումն իրականացնող կազմակերպության, կամ էլ հարկային տեսչության կողմից	+	+	+	+ ⁶	+ ⁶	+ ⁶	+ ⁶	+ ⁶	+ ⁶	+	+	+
2.	Դրամի արկը, որն ապահովում է մուտք դեպի կանխիկ դրամը միայն չեկի ձևավորման ավարտման դեպքում և (կամ) հատուկ բանալու օգնությամբ	+ ²	+	+	*	*	*	+	+	+	*	*	*
3.	Տպում ներդիր (տակադիր) փաստաթղթի վրա (դրա ձևակերպումը նախատեսող ռեժիմներում)	-	*	*							+ ⁷	+ ⁷	+ ⁷
4.	ՀԴՄ-ի աշխատանքի կատարումը ներդիր (տակադիր) փաստաթղթի բացակայության դեպքում (դրա ձևակերպումը նախատեսող ռեժիմներում)	-	+	+							+	+	+
5.	Տեղեկատվություն, որը տպվում է չեկի (անդորրագրի, տոմսակի) վրա.												
	● չեկի հերթական համարը	+	+	+									
	● գնման (սպասարկման) թվականը	+	+	+	+	+	+				+	+	+
	● գնման (սպասարկման) ժամը	+	+	+	*	*	+				+	+	+
	● գնման (սպասարկման) գումարը	+	+	+	+	+	+				+	+	+
	● սեղանի (սեկյակի) համարը										*	*	*
	● տեղի համարը										*	*	*
	● հաշվի համարը										+	+	+
	● ԱԱՀ-ի գումարը	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	● գնորդի (սպառողի, այսուհետև գնորդի) մուծած գումարը	+	+	+	*	*	+				*	*	*
	● մանր դրամի գումարը	+	+	+	*	*	+				*	*	*
	● գործառնության հերթական համարը				+	+	+				+	+	+
	● ՀԴՄ-ի գործարանային համարը	+	+	+	+	+	+				+	+	+
	● կերակրատեսակի (սպասարկման) անվանման (ծածկագրի) նիշերի քանակը, ոչ պակաս										6	8	8
	● ձեռնարկության ծրագրավորվող անվանումը և (կամ) հարկ վճարողի հաշվառման համարը (ՀՎՀՀ), ոչ պակաս 20 նիշ	+ ⁵	+	+	+ ⁵	+	+				+ ⁵	+	+
	● սպասարկման տիպի, ստորաբաժանման (բար, բուֆետ, ռեստորան, հյուրանոց), մեմոնիկայի նիշերի քանակը, ոչ պակաս										6	8	8

	● գանձապահի (օպերատորի, մատուցողի) ծածկագիրը	*	+	+	*	+	+					+	+	+
	● օպերատորի և (կամ) բաժնի նույնացուցիչը								*	+	+			
	● ՎԼԿ (ՅԼԿ, լցման սարքի) համարը								*	+	+			
	● ապրանքի (կերակրատեսակի) անվանումը կամ կոդը								*	+	+	+	+	+
	● ապրանքի քանակը								+	+	+			
	● վճարման տեսակը կամ քարտի համարը								-	+	+			
	● սպասարկման անվանումը (կոդը), նիշերի քանակը որոշվում է ըստ կիրառման ոլորտի				+	+	+							
9.	Տեղեկատվություն, որը տպվում է Ներդիր (տակադիր) փաստաթղթի վրա.													
	● ՀԴՄ-ի գործարանային համարը	-	+	+										
	● առևտրական ձեռնարկության ծրագրավորվող անվանումը, ոչ պակաս 20 նիշ	-	+	+										
	● չեկի հերթական համարը	-	+	+										
	● գնման թվականը	-	+	+										
	● գնման ժամը	-	+	+										
	● գնման գումարը	-	+	+										
	● ԱԱՀ-ի գումարը	-	+	+										
	● ապրանքի անվանումը կամ կոդը	-	+	+										
	● ենթաբաժնի նույնացուցիչը	-	+	+										
	● գանձապահի ծածկագիրը	-	+	+										
10.	Տեղեկատվություն, որը տպվում է Ներդիր փաստաթղթի վրա.													
	● ՀԴՄ-ի գործարանային համարը											+	+	+
	● ձեռնարկության ծրագրավորվող անվանումը, ոչ պակաս 20 նիշ											+ ⁵	+	+
	● գործառնության հերթական համարը											+	+	+
	● սպասարկման թվականը											+	+	+
	● սպասարկման ժամը											+	+	+
	● սպասարկման (հաշվի) գումարը											+	+	+
	● ԱԱՀ-ի գումարը											+	+	+
	● գնորդի մուծած գումարը											*	*	*
	● մանր դրամի գումարը (դրա ձևակերպման դեպքում)											*	*	*
	● հաշվի համարը											+	+	+
	● սեղանի (սենյակի) համարը											*	*	*
	● տեղի համարը											+	+	+
	● սպասարկման տիպի, ստորաբաժանումների (բար, բուֆետ, ռեստորան, հյուրանոց) մեմոնիկայի նիշերի քանակը, ոչ պակաս											6	8	8
	● մատուցողի ծածկագիրը											+	+	+
	● կերակրատեսակի (սպասարկման) անվանման (ծածկագրի) նիշերի քանակը, ոչ պակաս											6	8	8
	● նիշերի թիվը տողում, ոչ պակաս											25	30	35

	● տողերի թիվը, ոչ պակաս										4	7	7	
11.	Տեղեկատվություն, որը տպվում է տակադիր փաստաթղթի վրա													
	● ՀԴՄ-ի գործարանային համարը										+	+	+	
	● ձեռնարկության ծրագրավորվող անվանումը, ոչ պակաս 20 նիշ										+ ⁵	+	+	
	● գործառնության հերթական համարը										+	+	+	
	● սպասարկման թվականը										+	+	+	
	● սպասարկման ժամը										+	+	+	
	● սպասարկման (հաշվի) գումարը										+	+	+	
	● ԱԱՀ-ի գումարը										+	+	+	
	● գնորդի մուծած գումարը										*	*	*	
	● մանր դրամի գումարը										*	*	*	
	● հաշվի համարը										+	+	+	
	● սեղանի (սեկյակի) համարը										*	*	*	
	● տեղի համարը										+	+	+	
	● սպասարկման տիպի, ստորաբաժանումների (բար, բուֆետ, ռեստորան, հյուրանոց) մեմոնիկայի նիշերի քանակը, ոչ պակաս										6	8	8	
	● մատուցողի ծածկագիրը										+	+	+	
	● կերակրատեսակի (սպասարկման) անվանման (ծածկագրի) նիշերի քանակը, ոչ պակաս										6	8	8	
	● նիշերի թիվը տողում, ոչ պակաս										30	35	40	
	● տողերի թիվը, ոչ պակաս										20	20	20	
12.	Տեղեկատվություն, որը տպվում է վճարային փաստաթղթի վրա.													
	● ՀԴՄ-ի գործարանային համարը					+	+	+						
	● ձեռնարկության ծրագրավորվող անվանումը (ԱԼԿ), ոչ պակաս 20 նիշ					+ ⁵	+	+						
	● գործառնության հերթական համարը					+	+	+						
	● սպասարկման թվականը					+	+	+						
	● սպասարկման ժամը					*	*	+						
	● սպասարկման գումարը					+	+	+						
	● ԱԱՀ-ի գումարը					+	+	+						
	● սպասարկման անվանումը (կոդը), նիշերի քանակը որոշվում է ըստ կիրառման ոլորտի					+	+	+						
	● օպերատորի ծածկագիրը					*	+	+						
	● անդորրագրի և ծանուցագրի ձևակերպման հնարավորությունը մեկ ներդրումով (դրանք մի ձևաթղթի վրա համատեղելու դեպքում)					+	+	+						
13.	Սպասարկման տեսակների քանակը բացի տոմսերի վաճառքից), ոչ պակաս					4	16	40				30	30	30
14.	Ենթաբաժինների (բաժինների, արտադրամասերի) քանակը, ոչ պակաս	4/1 ⁹	8	16					2	5	10	4 ⁸	4 ⁸	4 ⁸

15.	Գանձապահների (օպերատորների) քանակը, ոչ պակաս	2/1 ⁹	4	16	2	4	4	2	4	6			
16.	Մատուցողների քանակը, ոչ պակաս										4	8	16
17.	Ներմուծվող և ցուցանվող գումարների կարգայնությունը, ոչ պակաս	7	7	8	7	7	8	7	7	7	7	7	8
18.	Դրամական հաշվիչների (գրանցիչների) կարգայնությունը ոչ պակաս	8	10	12	8	10	12	8	8	8	8	10	12
19.	Ընդհանուր հանրագումարի հաշվիչի (գրանցիչի) կարգայնությունը, ոչ պակաս	9	12	14	12	12	14	9	9	9	12	12	14
20.	Կուտակիչից սնվելու հնարավորությունը	* ³	*	-									
21.	Կատարվող դրամարկղային գործառնությունների կազմը.												
	● դրամական գումարների հաշվառումը	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	● ապրանքների (կերակրատեսակների խմբերի) մասին տվյալների տարբերակված հաշվառումը	*	+	+	*	+	+	*	+	+	+	+	+
	● մասնավոր հանրագումարների հաշվումը	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	● մանր դրամի գումարի հաշվումը	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	● ընդհանուր հանրագումարների հաշվումը	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	● դրամական և գործառնական գրանցիչների ցուցմունքները հանելը ավտոմատ արտանցումով տպելու համար	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	● դրամական գրանցիչների մարումը ավտոմատ արտանցումով տպելու համար	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	● գործառնական գրանցիչների մարումը ավտոմատ արտանցումով տպելու համար դրամով	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	● վաճառք (հաշվարկ) կանխիկ դրամով	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	● վաճառք վճարային քարտով							-	+	+			
	● վաճառք (հաշվարկ) ապառիկ	*	+	+	*	*	*				*	+	+
	● վճարումներ դրամարկղից, որոնք կապված չեն գնման կամ սպասարկման հետ	*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	● վերադարձումը	*	+	+				+	+	+	+	+	+
	● մուծում դրամարկղ	*	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
	● տարայի և փաթեթավորման գնի հաշվառումը	*	+	+									
	● չեղյալ համարումը	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	● գնման (սպասարկման) կրկնումը	+	+	+	+	+	+	+	+	+	*	*	*
	● տոկոսային հավելավճարի հաշվարկը	*	+	+	*	+	+	*	+	+	*	*	*
	● գնի բազմապատկումը թվով	+	+	+	*	*	+	+	+	+	+	+	+
	● գանձապահի (օպերատորի) սխալի ուղղումը մինչև տեղեկատվության արտանցումը տպման, տեխնիկական կրողի կամ կապուղուն	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	● ապրանքի մուտքի հաշվառումը							-	+	+			
	● ԱԱՀ-ի առանձնացումը	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
	● արտաբաժնային գների ավտոմատ վերահաշվարկումը դրամի (արտաբաժնայինների քանակը), ոչ պակաս										-	5	20
	● տարբերակված հաշվառում ըստ կերակրատեսակների (տեղերի թվերի)										+	+	+
22.	Այբբենա-թվանշանային տեղեկատվության ներանցումը՝ ճշման հնարավորությամբ				-	-	*				-	-	+
23.	Արտաբաժնային կուրսերի մատրիցի ձևավորումը (ոչ պակաս 10x10 չափողականությամբ) և մուտքավորումը, առավաճառքի գործառնությունների ձևակերպմամբ՝ մինչև \$99999 (մեկ գործառնությունը համարժեք)				-	-	+						
24.	Հաշվետվական փաստաթղթերի ձևավորումը.	4	4	4	4	4	4				4	4	4
	● ֆինկալային հաշվետվություն	+	+	+	+	+	+				+	+	+
	● ըստ գանձապահների (օպերատորների, մատուցողների և այլն)	*	+	+	*	+	+				+	+	+
	● ըստ ենթաբաժինների (սպասարկումների)	+	+	+	*	*	*						
	● ըստ ապրանքատեսակների (կերակրատեսակների խմբերի)	*	+	+							+	+	+
	● ըստ կերակրատեսակների (տեղերի համարների)										+	+	+
	● ժամային հաշվետվություն	+	+	+	+	+	+				+	+	+
25.	ԱԼԿ հաշվետվական փաստաթղթերի							4	4	4			

Վիաստաթղթերի (ՇՓ) համաձայն:

Ծանոթություն.

1. Հանրագումարի և մասնավոր հանրագումարի մեծությունները չեն կարող լինել բացասական:
2. Մասնավոր հանրագումարի ձևավորման գործընթացում ստոնիդիակորման, ճշման, զեղչի գործառնությունները նվազեցնում են մասնավոր հանրագումարը՝ համապատասխան մեծությամբ:

2. ՏԵՐԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ, ՈՐԸ ԳՐԱՆՑՎՈՒՄ Ե ՖԻՍԿԱԼԱՅԻՆ ՀԻՇՈՂՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ (ՖԻՍԿԱԼԱՅԻՆ ՏՎԱԼՆԵՐ)

Աղյուսակ 3

Գրառման տեսակը	Ռեկվիզիտների	Ռեկվիզիտի կարգայնությունը (տասնորդական կարգերի)	Գրառումների քանակը
1	2	3	4
Համար	ՀՂՄ-ի գործարանային համարը	7 min	1
ՀՂՄ-ի ֆինկալավորում	<ul style="list-style-type: none"> ● ՀՂՄ-ի գրանցման համարը ● ՀՂՄ-ի տիրոջ նույնականացման կոդը ● Ֆինկալավորման թվականը ● Վերագրանցում անցկացնելու և ֆինկալային հաշվետվություն ստանալու նշանաբանը 	8 min 12 min 6	1
ՀՂՄ-ի վերագրանցում	<ul style="list-style-type: none"> ● ՀՂՄ-ի գրանցման համարը ● ՀՂՄ-ի տիրոջ նույնականացման կոդը ● Վերագրանցման թվականը ● Հերթափոխի վերջին փակման համարը ● Վերագրանցում անցկացնելու և ֆինկալային հաշվետվություն ստանալու նշանաբանը 	8 min 12 min 6 4 5 min	4
Հերթափոխի փակում	<ul style="list-style-type: none"> ● Հաշվետվության թվականը ● Հերթափոխի փակման համարը ● Հերթափոխային վաճառքների հանրագումարը ● ** Հերթափոխային գնումների հանրագումարը 	6 4 9 (10*) min 9 (10*) min	2000 min
Ծառայողական տեղեկատվություն (պարտադիր է)	<ul style="list-style-type: none"> ● Գրառումների հսկիչ գումարները ● Ստորակետի դիրքը ՖՀ-ում գրանցվող հանրագումարների արժեքներում ● Ծառայողական դասիչներ, հատկանիշները (դրոշմները) 	Որոշվում է արտադրողի կողմից	

Ծանոթություն.

1. «*» նշանով նշված մեծությունները վերաբերում են միայն արտադրողի փոխանակման կետերում աշխատելու համար նախատեսված ՀՂՄ-ին:
2. «**» նշանով նշված մեծությունները վերաբերում են արտադրողի փոխանակման կետերում օգտագործվող ՀՂՄ-ին: Նշված տվյալների ֆինկալական պահպանումը պետք է իրականացվի ՖՀ-ի կուտակիչում: Աղյուսակ 3-ում չնշված տվյալների պահպանումը այդ կուտակիչում ԱՐԳԵԿՎՈՒՄ է:

3. ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՌԵԺԻՄՆԵՐԸ ԵՎ ՖԻՍԿԱԼԱՅԻՆ ՀԻՇՈՂՈՒԹՅԱՆ ԼՐԱՑՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

ՀՂՄ-ն պետք է ապահովի աշխատանքը ՈՉ ՖԻՍԿԱԼԱՅԻՆ և ՖԻՍԿԱԼԱՅԻՆ ռեժիմներում:

- 3.1. **Ոչ ֆինկալային ռեժիմ** - ՀՂՄ-ի գործելու ռեժիմը մինչև ֆինկալավորման անցկացումը:
Ոչ ֆինկալային ռեժիմում չօգտագործված են մուտք ՖՀ-ում հերթափոխային հաշվետվությունների գրանցման և ֆինկալային հաշվետվության ստացման գործառնությունները:
 Ոչ ֆինկալային ռեժիմը պետք է պահպանի ՀՂՄ-ի բոլոր մնացած գործառնությունները, այդ թվում նաև՝ վաճառքների վերաբերյալ տվյալների կուտակումը և վիաստաթղթերի ձևավորումը ՀՂՄ-ի մոդելի ՇՓ-ի համաձայն:
 ՀՂՄ-ի օգտագործումը բնակչության հետ դրամական հաշվարկներ, կատարելու համար Ոչ ֆինկալային ռեժիմում ԱՆԹՈՒՅԼԱՏՐԵԼԻ է.
- 3.2. **Ֆինկալային ռեժիմ** - ՀՂՄ-ի գործողության ռեժիմն է, որն ապահովում է ֆինկալային տվյալների գրանցումը ՖՀ-ում:
Ֆինկալային ռեժիմը պետք է ապահովի ՀՂՄ-ի աշխատանքը ՇՓ-ին լրիվ համապատասխան:
ՀՂՄ-ի՝ ֆինկալային ռեժիմում ձևակերպվող բոլոր վիաստաթղթերը պետք է ունենան ցայտուն տարբերիչ հատկանիշ, որը նշված է ՀՂՄ-ի կոնկրետ մոդելի ՇՓ-ում և արտանցվում է տպման միայն ֆինկալային տվյալների ձևավորումն ավարտելիս:
- 3.3. **Ֆինկալային** ռեժիմի վիացումը պետք է կատարվի ՀՂՄ-ի ֆինկալավորումն ավարտելիս: ՀՂՄ-ի ֆինկալավորումը անց է կացվում միայն հարկային տեսուչին մատչելի հատուկ առանձնացված ռեժիմում: Մուտքը ռեժիմ թույլատրվում է ՖՀ-ին մուտքի նշանաբանի ներանցումից հետո: ՖՀ-ին մուտքի նախնական նշանաբանը և ֆինկալավորման ու վերագրանցման անցկացման կարգը պետք է նշվեն ՀՂՄ-ի կոնկրետ մոդելի ՇՓ-ում:
ՖԻՍԿԱԼԱՎՈՐՈՒՄ ԱՆՑԿԱՑՆԵԼՈՒՄ ՀԵՏՈ ՖԻՍԿԱԼԱՅԻՆ ՌԵԺԻՄԸ ԱՆՁԱՏՎԵԼ ՉԻ ԿԱՐՐՈՂ:
- 3.4. Ֆինկալավորման գործընթացում հարկային տեսուչը մտցնում է հետևյալ ռեկվիզիտները՝
 - ՀՂՄ-ի գործարանային համարը.
 - ՀՂՄ-ի գրանցման համարը.
 - ՀՂՄ-ի տիրոջ նույնականացման կոդը.
 - Ֆինկալավորման անցկացման կոդը.
 - Դեպի ՖՀ մուտքի նոր նշանաբանը:**Ծանոթություն.** Եթե ՀՂՄ-ի գործարանային համարը մտցվում է ՖՀ-ի մեջ արտադրող ձեռնարկությունում, ապա ֆինկալավորման ժամանակ այն չի մտցվում:
- 3.5. Վերագրանցման գործընթացում հարկային տեսուչը մտցնում է հետևյալ ռեկվիզիտները՝
 - Դեպի ՖՀ մուտքի վաղորդ սահմանված նշանաբանը.
 - ՀՂՄ-ի գրանցման համարը.
 - ՀՂՄ-ի տիրոջ նույնականացման կոդը.
 - Վերագրանցման անցկացման թվականը.
 - Դեպի ՖՀ մուտքի նոր նշանաբանը:
- 3.6. Ֆինկալավորման կամ վերագրանցման անցկացման դեպքում հարկային տեսուչի մտքում բոլոր ռեկվիզիտները (բացի դեպի ՖՀ մուտքի նոր նշանաբանից) պետք է արտանցվեն տպման չենքում կամ տակադիր (Ներդիր) վիաստաթղթում:
- 3.7. Հերթափոխային հաշվետվության տվյալները պետք է գրանցվեն ՖՀ-ի մեջ հերթափոխի ավարտման գործառնության կատարման ժամանակ (ՀՂՄ-ի կողմից մարումով հերթափոխային հաշվետվության ձևավորման դեպքում):
 Ընդ որում՝ դրամական հերթափոխային գրանցիչների մարումը պետք է տեղի ունենա միայն հերթափոխային հաշվետվությունը տպելուց և տվյալները ՖՀ-ի մեջ հաջողությամբ գրանցելուց հետո: Ընդհանուր մարման, վերագրանցման, ֆինկալային հաշվետվության հանման և թվականի ուղղման

անցկացման գործառնությունները կարող են անցկացվել ՀԴՄ-ի վրա միայն հերթափոխի ավարտման գործողությունը վերջացնելիս: Մինչև այդ պահը վերոհիշյալ գործառնությունների անցկացումը պետք է կատարվի:

- 3.8. ՀԴՄ-ն պետք է վերահսկի հերթափոխի տևողությունը, որը պետք է սահմանափակվի օրացուցային օրով կամ էլ կազմի 24 ժամից ոչ ավելի:
Հերթափոխի տևողության հաշվման սկզբի պահը համարվում է հերթափոխի ընթացքում առաջին վճարային փաստաթղթի ձևակերպման ավարտը:
Հերթափոխի վերջը նշված տևողության գերազանցման դեպքում ՀԴՄ-ն պետք է կատարի վճարային փաստաթղթի ձևակերպման հնարավորությունը մինչև մարումով հերթափոխային հաշվետվության անցկացումը:
- 3.9. Ընթացիկ թվականի ուղղման դեպքում ՀԴՄ-ն պետք է վերահսկի մտցվող թվականի ճշտությունը, որը չի կարող լինել ավելի վաղ, քան ՖՀ-ի մեջ վերջին գրառման թվականը, ներառյալ նաև ֆինակալվորման կամ վերագրանցման գործողությունների անցկացման թվականը:
Հետին թվականի ներանցման փորձի դեպքում ՀԴՄ-ն պետք է կատարի բոլոր գործառնությունների անցկացումը մինչև ճիշտ թվականի ներանցումը: Մեկ օրից ավելի տարբերությամբ հետագա ամսաթվի ներանցման դեպքում ՀԴՄ-ն պետք է կատարի գործողություններ ներանցման պատահական սխալի կանխման նպատակով, օրինակ՝ թվականի կրկնական հարցում և դրա տեղադրումը միայն կրկնակի համընկումից հետո:
Ծանոթություն. «99»-ով վերջացող տարեթիվը նախորդող է համարվում «00»-ով վերջացող և դրան հաջորդող տարեթվերի նկատմամբ:

4. ԴԵՊՈ ԳՆԱՀԱՆՈՒՄԻ ՏՎՈՒՄԻ ՄՈՒՏԵԻ ԿԱՐԳԸ

- 4.1. Ֆինակալային հաշվետվության ստացումը և վերագրանցման անցկացումը հնարավոր են բացառապես դեպի ՖՀ մուտքի նշանաբանով:
- 4.2. Դեպի ՖՀ մուտքի նշանաբանը մտցվում է հարկային տեսուչի կողմից և գրանցվում ՖՀ-ի մեջ ֆինակալվորման կամ վերագրանցման գործընթացում:
- 4.3. Ֆինակալային տվյալներին դիմելու դեպքում հարկային տեսուչը պետք է մտնի համապատասխան ռեժիմ բանալու և (կամ) դեպի ռեժիմ մուտքի նշանաբանի օգնությամբ: Այդ ռեժիմում հարկային տեսուչի հետագա գործողությունները պետք է մատնանշված լինեն ՀԴՄ-ի կոնկրետ մոդելի ՇՓ-ում:

5. ՖԻՆԱԿԱԼԱՅԻՆ ՀԻՇՈՂՈՒԹՅԱՐ ՀՍԿԻՉ-ԴՐԱՄԱՐԿՐԿՐԱՅԻՆ ՄԵԶԵՆԱՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆԵԻ ԿԱՍԵՑՄԱՆ ԴԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

- 5.1. ՀԴՄ-ն պետք է կատարի գործողությունների կատարումը հետևյալ դեպքերում.
 - Դեպի ՖՀ մուտքի ոչ ճիշտ նշանաբանի ներանցման փորձի դեպքում, ընդ որում՝ կատարվում է բոլոր գործառնությունների կատարումը և նշանաբանի ներանցման ռեժիմից ելքը: Կատարումը պետք է գործի մինչև ճիշտ նշանաբանի ներանցման պահը.
 - **Ընդհանուր մարման վերագրանցման, ֆինակալային հաշվետվության վերանցման և թվականի ուղղման գործառնությունների անցկացման փորձի ժամանակ 3.7. կետում բերված դեպքում:** ՀԴՄ-ի այդ գործառնությունների կատարման կատարումը պետք է հանվի ավարտման գործառնության կատարումից հետո.
 - **Առանց ՀԴՄ-ի ընդհանուր մարման գործառնության անցկացման տասնորդական կետի դիրքի փոփոխման փորձի դեպքում, ՀԴՄ-ի այդ գործողության կատարումը պետք է հանվի ՀԴՄ-ի ընդհանուր մարման գործառնության անցկացումից հետո.**
 - **Հերթափոխի ավարտման գործառնության չանցկացման ժամանակ՝ 3.8. կետում բերված դեպքում:** ՀԴՄ-ի գրանցող գործողությունների կատարումը պետք է հանվի հերթափոխի ավարտման գործառնության անցկացումից հետո.
 - **Թվականի ուղղման ժամանակ՝ 3.9. կետում բերված դեպքում.**
 - ՀԴՄ-ի գրանցող գործողությունների կատարումը պետք է հանվի ճիշտ թվականի ներանցումից հետո.
 - **ՖՀ-ի գերցում, անսարքություն կամ անջատում հայտնաբերելու դեպքում:** ՀԴՄ-ի գրանցող գործողությունների կատարումը պետք է հանվի կատարված ամառացնելու վերացնելուց հետո: Ընդ որում՝ կարող է թույլատրվել հերթափոխային կամ կուտակումային հաշվետվությունների ստացումը առանց մարումի, իսկ ՖՀ-ի գերցման դեպքում՝ նաև ֆինակալային հաշվետվության ստացումը:
- 5.2. ՀԴՄ-ն պետք է ապահովի ՖՀ-ի մեջ ազատ դաշտերի քանակի մասին հաղորդագրության արտանցումը հերթափոխային հաշվետվությունների գրառման համար:
Ազատ դաշտերի 30-ից պակաս քանակի դեպքում հաղորդագրության արտանցումը խիստ պարտադիր է և պետք է իրականացվի ավտոմատ կերպով՝ հերթափոխի ավարտման կամ հերթափոխի սկսման գործառնությունների ժամանակ ՀԴՄ-ի ձևակերպած փաստաթղթի վրա:

6. ՖԻՆԱԿԱԼԱՅԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅԱՆ ՍՏԱՑՈՒՄԸ

Ֆինակալային հաշվետվության նշումը և նրա ստացման համար գործողությունների հաջորդականությունը պետք է մատնանշվեն ՀԴՄ-ի կոնկրետ մոդելի ՇՓ-ում:

- 6.1. Ֆինակալային հաշվետվություն ստանալու համար հարկային տեսուչը պարտավոր է՝
 - **գործողության մեջ դնել դեպի ՖՀ մուտքի վաղօրոք սահմանված նշանաբանը.**
 - **գործողության մեջ դնել այն ժամանակամիջոցի սկզբնական թվականը (կամ հերթափոխի ավարտման սկզբնական համարը), որի համար ստացվում է ֆինակալային հաշվետվությունը.**
 - **գործողության մեջ դնել ֆինակալային հաշվետվության տեսակների հատկանիշը (լրիվ կամ կրճատ):**
Ընդհանուր դեպքում կարող է տրվել ակնհայտորեն ավելի մեծ ժամանակամիջոց, քան ՖՀ-ի մեջ փաստորեն գրանցվածը:
- 6.2. **Ֆինակալային հաշվետվությունը պետք է պարունակի հետևյալ ռեկվիզիտները՝**
 - **Ձեռնարկության անվանումը ՀԴՄ-ի կոնկրետ խմբի ՏԴ-ին համապատասխան.**
 - **Ֆինակալային հաշվետվության հատկանիշը.**
 - **Փաստաթղթի համընդգրկող կարգային համարը.**
 - **Հաշվետվության ստացման թվականը.**
 - **Հաշվետվության ստացման ժամանակը ՀԴՄ-ի կոնկրետ խմբի ՏԴ-ին համապատասխան.**
 - **Ժամանակամիջոցը, որի համար ձևավորվում է հաշվետվությունը.**
 - **ՀԴՄ-ի գործարանային համարը.**
 - **ՀԴՄ-ի անցկացված բոլոր վերագրանցումների ռեկվիզիտները (բացի նշանաբանից).**
 - *** Տվյալ ժամանակամիջոցում հերթափոխային վաճառքների բոլոր հանրագումարները՝ կոնկրետ հանրագումարի գրանցման թվականի և հերթափոխի ավարտման համարի նշումով.**
 - *** Տվյալ ժամանակամիջոցում հերթափոխային գումարների բոլոր հանրագումարները՝ կոնկրետ հանրագումարի գրանցման թվականի և հերթափոխի ավարտման համարի նշումով.**
 - **** Տվյալ ժամանակամիջոցում վաճառքների գումարային հանրագումարը.**
 - **** Տվյալ ժամանակամիջոցում գումարների գումարային հանրագումարը:**

Ծանոթություն.
1. * - Ռեկվիզիտները դուրս են բերվում փայլ լրիվ ֆինակալային հաշվետվություն ստանալու դեպքում:
2. ** - Եթե տվյալ ժամանակամիջոցում, որի համար հանվում է ֆինակալային հաշվետվությունը, փոխվել է տասնորդական կետի տեղադրումը, ապա ռեկվիզիտները պետք է վերահաշվեն և տպվեն ՀԴՄ-ում սահմանված ֆորմատով, որը պարունակում է նշանների առավելագույն քանակը տասնորդական կետից հետո:

7. ՏԵՐԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԴԱՀՊԱՆՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՖՀ-ի կուտակարանում գրանցված տեղեկատվությունը պետք է պահպանվի ոչ պակաս 6 տարվա ընթացքում, ՀԴՄ-ն ֆինակալային ռեժիմի փոխադրելու պահից:

8. ՖԻՍԿԱԼԱՅԻՆ ՀԻՇՈՂՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՏԱՐՈՒՄԸ

- 8.1. ՖՀ-ն պետք է տեղակայված լինի ՀԴՄ-ի ընդհանուր կապարակնքված պատյանի տակ, իսկ ՀԴՄ-ի հանգուցային կառուցվածքի դեպքում՝ կապարակնքված պատյանի տակ, որը ծածկում է Էներգաանկախ օպերատիվ հիշող սարքը (որում ձևավորվում են ֆիսկալային տվյալները) և ՖՀ-ի ու վճարագրային փաստաթղթերի տպող սարքի կառավարման պրոցեսորը: ՖՀ-ի տեղադրման այլ տարբերակներ չեն թույլատրվում:
- 8.2. ՖՀ-ն կամ, առնվազն, ՖՀ-ի կուտակարանը, պետք է կատարված լինեն առանձին մոդուլի տեսքով: Այդ մոդուլի կառուցվածքը պետք է ապահովի դեպի ՖՀ-ի մեջ պահվող տեղեկատվության մուտքը և ՖՀ-ի կուտակարանի փոխարինման անհնարինությունը:
- 8.3. ՖՀ-ի (ՖՀ-ի կուտակարանի) կառուցվածքը պետք է նախատեսի պաշտպանվածություն մեխանիկական, էլեկտրամագնիսական և այլ տեսակի ներգործություններից՝ ինչպես ՀԴՄ-ի աշխատանքի, այնպես էլ տեխնիկական սպասարկման և վերանորոգման ընթացքում:

9. ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐ

- 9.1. ՀԴՄ-ում պետք է նախատեսվի ֆիսկալային տվյալների պահպանվածության ստուգման ռեժիմ: Ռեժիմի անցկացման կարգը պետք է մատնանշվի ՀԴՄ-ի կոնկրետ մոդելի ՇՓ-ում:
- 9.2. ՀԴՄ-ի արտադրողը պետք է նախատեսի ՀԴՄ-ի վթարի դեպքում հարկային տեսուչի կողմից ՖՀ-ի պարունակության ընթերցման հնարավորությունը տեխնիկական այլ միջոցներով՝ վերանորոգող ձեռնարկության պայմաններում: ՖՀ-ի պարունակության ընթերցման կարգն այդ դեպքի համար պետք է նշված լինի ՀԴՄ-ի կոնկրետ մոդելի վերանորոգման փաստաթղթերում:

10. ՊԱՀԱՆՁՆԵՐ ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ԼԿԱՏՄԱՄԲ

ՖՀ-ով ՀԴՄ-ի ծրագրային ապահովումը ՀԴՄ-ի կոնկրետ խմբի ՏՊ-ին համապատասխան գործողությունների լրիվ իրականացման հետ մեկտեղ, պետք է բացառի օգտագործողի կողմից առանց ՀԴՄ-ի կապարակնքման խախտման իր այն մասի փոփոխման հնարավորությունը, որը ղեկավարում է տեղեկատվության ընթերցումը և գրանցումը ՖՀ-ում, ֆիսկալային տվյալների ձևավորումը Էներգաանկախ հիշող սարքում և ֆիսկալային ռեժիմի տարբերիչ հատկանիշի արտանցումը փաստաթղթերի վրա:

ՀԴՄ-ի բազմապրոցեսորային կառուցվածքի դեպքում նախորդ պարբերությունում ընդգծված պահանջը վերաբերում է միայն մեկ՝ ՖՀ-ի ղեկավարման համար առանձնացված պրոցեսորի ծրագրային ապահովմանը, բացառապես որի միջոցով և պետք է իրականացվի մյուս պրոցեսորների ծրագրային և ֆիզիկական մուտքը դեպի ֆիսկալային գործողություններ: